

**ПРОБЛЕМИ
НА БЪЛГАРСКАТА
ЛЕКСИКОЛОГИЯ,
ФРАЗЕОЛОГИЯ
И ЛЕКСИКОГРАФИЯ**

**АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“**

БЪЛГАРСКО

ЕТИМОЛОГИКОЗНАНИЕ

3

Редакционна колегия:

ст.н.с. д-р СТОЯН ЖЕРЕВ, ст.н.с. I ст. д.ф.н. МАЛИНА ИВАНОВА,
ст.н.с. I ст. д.ф.н. ВЕСА КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА, ст.н.с. д.ф.н.
МЕРИ ЛАКОВА, ст.н.с. д.ф.н. ЙОРДАН ПЕНЧЕВ, ст.н.с. I ст. д.ф.н.
СТЕФАН СМЯДОВСКИ, ст.н.с. д-р МАКСИМ СТАМЕНОВ, ст.н.с.
д-р МАРГАРИТА ТРОЕВА, ст.н.с. д-р МАРИЯ ЧОРОЛЕЕВА

ПРОБЛЕМИ НА БЪЛГАРСКАТА ЛЕКСИКОЛОГИЯ, ФРАЗЕОЛОГИЯ И ЛЕКСИКОГРАФИЯ

Съставител: ВЕСА КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА

Редактори на тома:

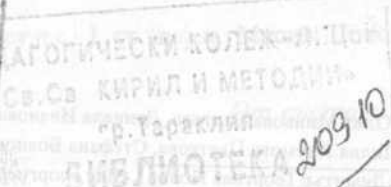
ст.н.с. д-р СТОЯН ЖЕРЕВ,

ст.н.с. I ст. д.ф.н. ВЕСА КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА,

ст.н.с. д-р МАРИЯ ЧОРОЛЕЕВА

Рецензент: ст.н.с. д.ф.н. МАРИЯ ПОПОВА

ЧИТАЛЬНИЙ ЗАЛ

София • 2002

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“

(C. 1) X. 003-003-003 00001

Третият том от поредицата „Българско езикознание“, приемник на „Известия на Института за български език“, е посветен на проблеми от лексикологията, фразеологията, теорията и практиката на лексикографията. Изследвани са системните връзки в отделни класове думи (в семантичен и словообразователен аспект) от епохата на Възраждането и в съвременния български език, теоретичните принципи на съпоставителния анализ при определени групи лексикални единици (в българския и руския език).

Фразеологичните студии са принос към проучването на българската фразеология от възрожденската епоха в контекста на изграждането на фразеологичната норма в българския книжовен език, към модела на съпоставителното изследване на тематични групи фразеологизми в географски близки, съседни езици (българския и румънския). Несъмнен интерес за филолози, езиковеди и за по-широк кръг читатели е и проучването на фразеологизмите (в българския и румънския език), които водят началото си от Библията.

Няколко студии обогатяват българската лексикография и фразеография с разработването на основни теоретични принципи при съставянето на различни по жанр речници — едноезичен тълковен, двуезичен (с изходен език българския) с оглед съставянето на словник, съобразен със системността в лексиката, речник на езика на писател или на отделна негова творба, и фразеологичен (тълковно-преводен). Студиите обобщават богатия професионален опит на авторите и са необходими и полезни за лексикографската практика у нас.

© Юлия Миньова Балтова, Даниела Иванова Дечева, Палмира Радославова Легурска,
Лилия Крумова Цветкова, Стефана Боянова Захаријева, Веса Стайкова Мишайкова,
Димитър Георгиев Попов, Мая Георгиева Божилова, Сабина Любомирова Павлова,
автори, 2002

ISBN 954-430-830-X (т. 3)

ПРЕДГОВОР

Предлаганият сборник съдържа студии на научни сътрудници предимно от Секцията за българска лексикология и лексикография в Института за български език при БАН. Една част от тях имат за обект на изследване семантиката на определени лексикални групи имена, напр. сложните съществителни *nomina abstracta* в българския книжовен език от периода на Възраждането, имена за емоции, предметната лексика и начините за тълкуване на първичните и вторичните ѝ значения (в съпоставителен план с руски език) и съществителните *pluralia tantum*.

В две студии са разработени проблеми от областта на фразеологията в различен аспект. В една от тях се изследват (в съпоставителен план) фразеологизмите, които водят началото си от Библията (т. нар. библеизми), а в другата — българската фразеология от епохата на Възраждането с оглед изграждането на фразеологичната норма в българския книжовен език.

Останалите изследвания са посветени на проблеми от теорията и практиката на различни по жанр речници (тълковни, преводни, фразеологични, език на автор), някои от които се разработват за първи път в езиковедската ни литература. Те разкриват приемствеността в историята на българското речниково дело и усъвършенстването на лексикографските принципи като отражение на постиженията в науката за езика — в граматиката, семантиката, стилистиката, прагматиката, историята на съвременния български език, етимологията, терминологията и др.

Като се има предвид съставянето и издаването в последните години на многобройни и разнообразни по жанр речници, лексикографските студии придобиват особена актуалност с оглед повишаване равнището на националната ни лексикография като научноприложна езиковедска дейност.

Намирам за необходимо да отбележа, че някои от студиите се отпечатват със закъснение поради затруднената издателска дейност (по финансови причини) в последните години, което наложи частичното им актуализиране.

Изказвам благодарност на ст.н.с. I ст. д.ф.н. Мария Попова за обстойната рецензия за тома.

От съставителя

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	5
<i>Юлия Балтова</i>	
Сложните съществителни nomina abstracta в българския книжовен език от периода на Възраждането (лексикално-семантичен анализ)	7
<i>Даниела Дечева</i>	
Имена на емоции в съвременния български книжовен език (структуриране на ядрото на лексико-семантичния клас)	52
<i>Палмира Легурска</i>	
Анализ на предметните имена в руския и българския език (теоретични проблеми)	89
<i>Лилия Крумова-Цветкова</i>	
Съществителните имена pluralia tantum в българския език	150
<i>Стефана Калдиева-Захариева</i>	
Библеизмите във фразеологията на българския и румънския език	172
<i>Веся Кювлиева-Мишайкова</i>	
Към проучването на българската фразеология от епохата на Възраждането (по материали от ръкописния „Словар българско-гръцки в старите и нови наречия“ от Неофит Рилски)	197
<i>Стефана Калдиева-Захариева</i>	
Темата за смъртта във фразеологията на българския и румънския език	258
Димитър Попов	
Теоретичен анализ на лексикографските принципи на Българския тълковен речник от Стефан Младенов	285
<i>Мая Божилова</i>	
Лексикографско представяне на език на автор (писател, поет, публицист) ...	350
<i>Сабина Павлова</i>	
Модел за изграждане на общ типов словник на родно-чужд речник	399
<i>Стефана Калдиева-Захариева</i>	
За някои проблеми на двуезичната фразеология	438